

ELŐFIZETÉSI ÁR:
Egész évre . . . 6 korona.
Egyes szám ára 4 fillár.

MEGJELENIK HETENKÉNT EGYSZER:
pénteken és minden törvény-
hatósági bizottsági közgyűlést
megelőző és követő napon.

A VÁROS

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
Városi nyomda.

Ide küldendők a kéziratok és
előfizetési díjak.

KÖZIGAZGATÁSI, KÖZMŰVELŐDÉSI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Főszerkesztő: VECSEY IMRE. * Felelős szerkesztő: KONCZ ÁKOS.

Kiadótulajdonos: A VÁROSI NYOMDA.

Válasz „Nánási“ urnak.¹

Írta: Jánosi Zoltán.

Véletlenül került a kezembe »A város« cz. új hetilapnak a harmadik száma, melyben — az első helyen — egy cikkelyt ír »Nánási« név alatt valaki a debreczeni ev. ref. egyház »egyetemi« alapítványának ügyében. Ez a cikkely több ízben aposztrofálja azokat, akik a debreczeni ev. ref. egyháztanácsnak e tárgyban 1904 június 1-én keletkezett határozatát — a legjobb lelkiismerettel és az ügynek a legalaposabb ismeretével — megfellebbezték. Ezek között a fellebbezők között én is ott vagyok és így kötelességemnek tartom, hogy »Nánási«-nak feleljek. Nem szaporítom a szót. Nagyon rövid leszek.

Térjünk egyenesen a dologra!

Mindenekelőtt azt állapítom meg, hogy a »Nánási« cikkelyének első fele és második fele nem egyezik meg egymással. A cikkely első fele azt mondja, hogy *a presbiterium a maga ígérését már teljesítette*. A cikkely második fele pedig azt igyekszik bizonyítani, hogy a *presbiterium ígérete semmiképen sem vált esedékessé*. Hogyan védi meg »Nánási« az ő presbiteriumát egy ilyen cikkelyvel? Ha még nem vált esedékessé az ígérlet: micsoda vétkes könnyelműség attól a presbiteriumtól, hogy azt az ígérletet mégis teljesítette már? Talán itt visszafordíthatnám a »Nánási« ur egyik fegyverét és azt mondhatnám, hogy ne »pellengérezzük« a presbiteriumot. De én nem akarok személyeskedni és nem bánom: hadd maradjon ez a fegyver is nekünk szegezve.

Egy szó, mint száz. A legelső és legfőbb kérdés az: *teljesítette-e a presbiterium a maga 50,000 frtos ígérését, vagy nem?*

»Nánási« ur azt állítja, hogy igen. Én pedig be fogom bizonyítani, hogy nem.

»Nánási« ur azt mondja, hogy *„hivatalos adatok egyáltalán nincsenek rendelkezése alatt“*. Ezzel az őszinte vallomással szemben abban a szerencsés helyzetben vagyok, hogy *a hivatalos adatok* teljesen rendelkezésem alatt állanak. És ezek az adatok halomra döntik a »Nánási« ur cikkelyének azt a részét, amely azt vitatja, hogy az egyháztanács a maga ígérését már teljesítette.

Lássuk ezeket az adatokat!

1. A debreczeni ev. ref. egyháztanács 1892 szeptember 25-én tartott gyűlésében 1892—284. P. szám alatt *egyhangulag* azt határozta, hogy egy bölcsészeti tanszékre 50,000 forintos alapítványt teszen, ezt az összeget a *„gyűlekezet tagjai“* között összegyűjti, ha pedig a gyűjtés eredménye nem üti meg az 50,000 forintot, az eredményt a maga pénztárából (a tőkepénztárából v. ö. 1892—443. G. sz. végzést.) 50,000 forintra egészíti ki.

¹ Jánosi Zoltán ur cikkével nem értünk mindenben egyet, de az *andiatu et altera pars* elvénél fogva közre adjuk azt egész terjedelmében. Mint programunkban is említettük, a közkérdések tárgyalásánál minden tisztas véleménynek tért nyitunk lapunkban és csakis az esetben ereszjtük le a sorompót, ha személyes vagy személyeskedő hang vegyül a vitaközébe.
(Felelős szerkesztő.)

2. 1892 október 14-én a debreczeni főiskola szellemi és anyagi ügyeinek átvizsgálásával megbízott küldöttség a főtiszteletű egyházkerületi közgyűléshez, a főiskola újból szervezésének tárgyában egy »Jelentést« és ennek kapcsán egy »Költségelőirányzatot« adott be. Ugy a »Jelentés«, mint a »Költségelőirányzat« tekintetbe veszi a debreczeni ev. ref. egyháztanácsnak 1892 szeptember 25-én hozott, 1892—284. P. számú határozatát és az ebben ígért 50,000 forintot a 12. tanszékkel tervezett bölcsészeti fakultás 8-ik tanszékének fedezetül veszi föl. De azt is kimutatja, hogy még 4 tanszék fedezet nélkül van: »és így még 4 tanszék felállítását kérelmezi *egyetemes egyházunktól*.« (Sic!)

3. E most említett 4 tanszék (és a kolozsvári theologiai kar) költségeinek előállítása végett a budapesti zsinat, 1892 december 5-én tartott üléséből és a tiszántuli ev. ref. egyházkerület 1893 június 1. s következő napjain tartott közgyűléséből egy felhívást bocsátott ki.

4. A 3. pont alatt debreczeni ev. ref. egyháztanács a jelzett felhívásokra 1893 okt. 10-én 1893—271. P. sz. végzésében egy küldöttséget nevez és küld ki avégett, hogy *„mint a nagy tiszántul minderré jyházában is történik“*, foganatosítsanak Debreczenben gyűjtést. *Ebből a végzésből világos, hogy a később valósággal megtörtént gyűjtést abban az időben az egyháztanács sem úgy tekintette, mint az 50,000 forintos ajánlat és ígérlet törlesztését, hanem úgy tekintette, mint a kerületi mozgalom debreczeni részét. Ez a kerületi mozgalom pedig, amint az egyházkerületnek a 3. ik pont alatt jelzett felhívása is bizonyítja, a debreczeni egyház 50,000 forintos ígérétén túl is fedezetlen 4. tanszék költségeinek előállítása végett indult meg.* (L. a Debreczenben 1893 október 27-én tartott társadalmi értekezlet Emlékiratának 9. és 10. lapját.)

5. 1893 október 27-én a városház nagy tanácstermében népes értekezlet tartott a debreczeni gyűjtés tárgyában. Ez értekezlet egyik elnöke, gróf Degenfeld József főispán hangsúlyozta, hogy ez a gyűjtés a város és az ev. ref. egyház alapítványaitól *„egészen függetlenül“* történik. (L. Emlékirat 12. l.) És az értekezlet egyik szónoka, a presbiterium 1893—271. P. számú végzésével kiküldött bizottság egyik tagja: Balogh Ferencz hittanár ur a legnagyobb világossággal mondta ki, hogy *a már nem egyszer említett négy tanszék alapítását elősegíteni hivatott ez értekezlet is*«. (L. Emlékirat 18. lapot.)

E pontnál egy szerény kérdést hadd tegyek föl. Egy kérdést irtam: kettő lesz belőle. Az 1893—271. P. számú végzéssel kiküldött bizottság elnöke, nagytiszteletű Kiss Albert ur ott volt-e ezen az értekezleten? És ha ott volt: miért nem tiltakozott az ellen, hogy a »Nánási« ur kaszálójának a szénáját nem a tett ígérlet céljára, hanem más célra kaszálják le azok a »buzgóbb, hatalmasabb, munkaképesebb« (Nánási ur mondja el, kell neki hinni!) emberek?

6. Valamint az 5-ik pont alatt vázolt értekezlet *társadalmi* értekezlet volt (l. mindjárt az Emlékirat czimlapját): úgy a gyűjtéssel megbízottak is felekezeti különbség nélkül választottak ki.

7. A város lakosságát a megbizottak felekezeti különbség nélkül keresték fel.

8. A begyűlt összegeket nem a debreczeni ev. ref. egyháztanács, hanem egyenesen a főiskolai pénztár vette át.

9. A gyűjtőívek azonosak voltak a zsinatrendelte országos gyűjtés íveivel, amely országos gyűjtés a többször említett 4 tanszék fedezésére indult meg és foganatosított. E gyűjtőívek a főiskola pénztári hivatalában ma is megtekinthetők.

10. Ugyancsak a főiskola pénztári hivatalában található az egyetemi főkönyv, amelyben a debreczeni gyűjtés eredménye és a debreczeni presbiterium 50,000 frtos ígérete úgy szerepel, mint *két külön tétel*. És ezt a főkönyvet egyebek között nagytiszt. Kiss Albert ur is aláírta, miből kétségtelenül következik, hogy ez a főkönyv teljesen hiteles. Vagy nem? Ime: ezek hivatalos adatok és czáfolhatatlan tények!

Ha »Nánási« urnak még hivatalosabb adatok és még czáfolhatatlanabb tények állanak rendelkezésére: kérve kérem, álljon elő velük. Én nem vagyok elfogult ember. Eszemet, szivemet az ellenérvek előtt mindenkor nyitva tartom.

Most pedig tegyünk egy rövid sétát a »Nánási« ur kaszálóján. Ne vegye zokon e szavamat »Nánási«: de hasonlatában igen sok a hiba. »Nánási« urnak a kaszálója (bizonyosan van neki!) kizárólagos tulajdona. De a debreczeni társadalom áldozatrakészsége a debreczeni ev. ref. presbiteriumnak nem kizárólagos tulajdona. Mennyi mindentéle nem debreczeni célra áldozik ez a jó társadalom, minden esztendőben! Óh, ezen a kaszálón kaszálni nem csak a debreczeni ev. ref. presbiteriumnak van joga, hanem sok másnak is — *polgári hatósági* engedély mellett. Itt a kaszálás joga legelső sorban nem is a presbiteriumot illeti, hanem a debreczeni társadalmat magát. *A debreczeni társadalom legelső sorban a debreczeni társadalomé. És a szóban forgó gyűjtés — ugyebár — társadalmi uton történt.* — Még az ev. ref. hívek áldozatrakészsége sem kizárólagos tulajdona az ev. ref. presbiteriumnak. Mert a *polgári hatóság (és nem a presbiterium) engedelmével*, még a híres klopódiai ev. ref. templomra is lehet az ev. ref. lakosok körében gyűjteni, sőt nem ev. ref. czélokra is lehet tőlük adományokat kérni.

Ezek szerint nem a presbiterium szénáját kaszálták le mások, hanem a presbiterium egy pártja szeretné lefoglalni magának a debreczeni társadalom szénáját, amelyet ez a társadalom azon a kaszálón, amely legelső sorban az övé, a maga czéljára maga kaszált és gyűjtött.

Világért sem akarok én ezzel sérteni. De a kaszáló-hasonlat, jól alkalmazva, ilyen világot vet a szóban forgó ügyre.

De a »Nánási« ur hasonlata sántit másban is. Mert az a »buzgóbb, hatalmasabb, munkaképesebb ember« *nem a presbiterium ígéretének a teljesítésére, hanem a maga czéljára kaszált és gyűjtött azon a kaszálón a presbiterium belenyugvásával és támogatásával.* Ezt a fentebb elsorolt adatok megczáfolhatatlanul hebizonyítják. A presbiterium ígérete a nyolczadik bölcsészeti tanszék alapjául vétetett föl. A debreczeni társadalom pedig nem a presbiterium ígéretének fedezésére, hanem a maga elébe tűzött feladat szerint a 9, 10, 11, 12-ik tanszék megalapítására csinálta meg a maga gyűjtését.

Ha tehát a kaszáló-hasonlatnál maradunk: *a dolog úgy áll, hogy az állítólagos kaszálótulajdonos szénát ígért a nyolczadik huszárezrednek, az a bizonyos „buzgóbb, hatalmasabb, munkaképesebb ember“ pedig — az állítólagos tulajdonos belenyugvásával és támogatásával — szénát kaszált a 9., 10., 11. és 12-ik huszárezrednek. Ebből világos, hogy az állítólagos tulajdonosnak a 8-ik huszárezreddel szemben vállalt szénaszállítási kötelezettsége még mindig fentáll.*

Quod erat demonstrandum! *A presbiterium a maga 50,000 frtos ígértét még nem teljesítette.*

Az egész ügyet ebből a szempontból kell vizsgálat alá venni. *Ha valamennyien ebből a szempontból tekintjük a dolgot: akkor a további kérdésekben*

igen könnyen megérthetjük egymást és véget vehetünk minden egyenetlenségnek, amit magam is szivemből kívánok.

Az egyetem ügye nagy és szent ügy. Karoljuk fel közös erővel: minden erőnkkel.

A protestáns egyetem az egész magyar református egyházra nézve életkérdés, de különösen nagy jelentőségű Debreczenre nézve. *Hiszen a protestáns egyetemet az illetékes körök Debreczenben kívánják felállítani és ha ez a terv sikerül: ebből városunkra megmérhetetlen szellemi és anyagi haszon háramlék.* — A tudás, a műveltség színvonala emelkedik, azután azok az egyetemi tanárok és tanulók a maguk pénzét a mi piacunkon fogják elkölteni.

Ha áldozunk: magunknak áldozunk.

Ha ígértünket nem teljesítjük: magunknak okozunk erkölcsi, szellemi és anyagi kárt.

Meg vagyok győződve arról, hogy a debreczeni ev. ref. presbiterium egyik pártjának és akkori elnökségének 1904 június 1-én hozott határozata már eddig is nagyon sokat értett egyetemünk ügyének: magunknak.

Lássuk meg a magunk érdekeit. Lelkesedjünk föl megint a szent ügyért. Egymást értsük meg és becsüljük meg.

Olyan egyezségre, amely az ügy diadalát biztosítja, készek vagyunk mindenkor.

A városi napidijasok helyzete.

Irta: **Koncz Ákos**, tb. tanácsnok, közlevéltárnok.

Az élelmi szereknek napról-napra emelkedése, a megélhetési viszonyok óráról-órára való súlyos volta mindenkit gondolkodóba ejt, hogy miképen rendezze be háztartását. A jövedelem a régi maradt, ellenben a kiadás rohamosan nő, mert minden megrágult. Ki vagyunk teljesen szolgáltatva a piacnak és drágábban fizetjük meg a selejtes czikkeket, mint Budapest a piaci termékeket.

És mivel minden baj első sorban a szegény ember vállaira nehezedik, természetes, hogy a drágaság a kis fizetű és csekélyebb jövedelmű embereket sújtja. Ma már ezek a boldogtalanok képtelenek megélni és épen azért nem is csodálkozom, ha elborult arczezal néznek a jövő felé, hol nem látnak semmi biztatót, semmi megnyugtató világosságot sötét helyzetük felderítésére.

Ez indította Debreczen város napidijas irnokát arra, hogy kérényt nyújtottak be a városi tanácshoz, melyben az élelmi szerek szertelen drágaságát hozva fel okul, drágasági pótlékért esedeznek.

A beadott kérés jogos, meghallgatása pedig méltányos. Jogos, mert Debreczen sz. kir. város napidijasai nehéz munkát végeznek és ezen munkájukért legnagyobb részük még annyit sem kap, amennyit egy egészséges mezei munkás megszerez naponként. Es mig attól a napszamos embertől a társadalom mit sem vár, addig napidijasnak uri ruhában kell járni és általában úgy berendezkednie, hogy szó ne érje. Künn a tanyákon, vagy pinczelakásban nem lakhatik és legyen bármilyen életrevaló, egész nap az asztalhoz lévén kötve, nem képes magának mellékes keresetet biztosítani. Még akkor is súlyos gondok között él, ha nincs családja, ha pedig gyermekekkel áldotta meg az ég, akkor gond az ébredése, még emésztőbb gond a lefekvése. Havi huszonnégy-harmincz forintból ma képtelenség megélni. Nem kell nagy számító képesség ahhoz, hogy ezt bárki is belássa. Már pedig a városnál a napidijas irnokok nagy része annyit kap havonként, nem csoda tehát, ha a jövőtől való félelem sir föl beadványukból és ajkaikról könyörgő szó hangzik fel kétségbeejtő helyzetükben.

Kérésüket kétségkivül meg kell hallgatni, mert ők hasznos szervei a közigazgatás életének. Apró géprészek ugyan, de együttes munkájuk nélkül a közigazgatás kereke megáll. Fárasztó, egyhangu, gépies munkát végeznek napestig görnyedve az íróasztal mellett, az előléptetés minden reménye nélkül, egyedül talán az biztatva őket, hogy évek mulva tiz-husz krajczárral felemelődik napidijuk.

Eddig is nagyon nehéz volt helyzetük, most pedig a napról-napra emelkedő drágaság miatt egyszerűen tarthatatlan. Az élelmi szerek áránálunk, az utolsó időkben ötven százalékkal vagy talán többel is emelkedett. Ma már a nyolczvan krajczár vagy egy forint, nadrágos embernek a megélhetésre kevés, a meghalásra sok. Családot ebből nem lehet tartani, gyermeknevelésre ebből nem jut; emellett csak éhezni lehet, de megélni képtelenség.

Belátták ezt az egész országban és ahol a napidijasok kérése felhangzott, az illetékes tényezők igyekeztek a méltányosság szavát követni. Megyéknel és városoknál siettek a kiáltó nyomort enyhíteni, sőt még magántársulatok sem zárkóztak el dijnokaik panaszainak meghallgatása elől. Nem teheti ezt eme súlyos viszonyok közt Debreczen városa sem, jóllehet beismerjük, hogy óriási áldozatokat kíván tőle a közigazgatás. Első sorban és egyedül a város van hivatva becsületes munkásainak segélyére sietni és nem engedheti, hogy leverve a megélhetés gondjaitól, a napi munkájukhoz annyira szükséges erőt és kitar-tást elveszíték.

Igaz, hogy hallottunk és hallunk olyas megjegyzéseket a napidijasok drágasági pótlékot kérő mozgalmára, hogy akinek nem tetszik a kis fizetés, az hagyja ott az íróasztalt, jön helyére száz meg száz ember. Az okoskodás utóbbi része lehet ugyan igaz, de a beszéd első része ellenkezik az igazságossággal és humanizmussal. A becsületes munkás embernek joga van ahhoz, hogy kérő szavát fölemelje akkor, midőn lelketlő, emésztő munkája árán sem tudja magának és családjának a mindennapi kenyeret megszerezni. Viszont gyógyítani a sebzett lelket, a lehetőség szerint módot adni a megélhetésre a nehéz napokban, erkölcsi kötelessége egy erkölcsi testületnek szemben azon kisebb emberekkel, kik csak akkor sirnak fel panaszos szóval, mikor már a kétségbeesés lejtőjén állanak.

A napidijasok folyamodására egyébiránt *Roncsik* Lajos főszámvévő a következő javaslatot nyújtotta be a tanácshoz: Az 1000 korona évidijjal javadalmazott napidijasok részére kért 100 korona drágasági pótlékot nem véleményezem, a beállott drágaság dacára sem. Az 1000 koronán aluli díjazással ellátottak kérelme a kérvény indokai alapján teljesíthető volna és pedig kétféle módon, u. m.: *a)* a polgármester ur utján, lehetőleg érdem szerint, mint akinek a napidijasok felvétele, elbocsátása és azok napidija megállapítása szabályrendeletileg biztosított joga; *b)* vagy pedig oly módon, hogy a közgyűlés évi 120 korona drágasági pótlékot engedélyezne az 1000 koronát nem élvező napidijasok részére egyévenként, úgy azonban, hogy az így felemelt napidij az 1000 koronát meg nem haladhatja.

Amennyiben a f. évi költségvetésben fedezet nincs, e drágasági pótlék a jövő 1905. január 1-től lenne utólagos havi részletekben kiszolgáltatandó. Végre megjegyzi a főszámvévő, hogy *b)* pont alatti módozat szerinti pótlék ha megadatnék, az 10,259 korona 30 fillér összeggel emelné az 1905. évi költségvetés kiadási összeget.

Szabályrendeletek.

Szabályrendelet

(Javaslat.)

a hordáripárnak (1884. évi XVII. t.-cz. 10. §-ának f) pontja) Debreczen sz. kir. város területén való gyakorlása tárgyában.

I. fejezet.

Az iparengedély és a rendőri engedély megszerzéséről.

1. §. Debreczen sz. kir. város területén a hordáripart az gyakorolhatja, aki a rendőrfőkapitányság, mint elsőfoku iparhatóságtól ezen ipar gyakorlására a szabályszerű engedélyt és a szükséges rendőri igazolványt és rendszámot megszerezte.

Rendőri igazolvány és rendszám csak akkor adható, ha a jelen szabályrendelet 7. §-ában meghatározott létszámon belül üresedés van.

2. §. Ugy az iparengedély, mint a rendőri igazolvány, csak egyes meghatározott személyekre szólhat és egyes névre állítható ki. Vállalkozóknak vagy egyleteknek ily engedély, illetve igazolvány és rendszám a jövőben ki nem adható.

3. §. A hordáripár gyakorlására iparengedélyt csak az nyerhet, aki beigazolta, hogy:

- a) életének 24 évét betöltötte;
- b) írni és olvasni tud;
- c) teljesen megbízhatóságát a főkapitányság által külön e célra kiállított hatósági bizonyítvánnyal igazolja;
- d) a magyar nyelvben teljesen jártas;
- e) két év óta állandóan Debreczenben lakik;
- f) ragályos vagy szembetűnően undorító betegségben nem szenved.

4. §. Az iparengedély megszerzése után az engedélyes a rendőrfőkapitányi hivatalhoz az engedély csatolása mellett írásbelileg rendőri igazolvány és rendszám kiadásáért folyamodik.

Ezen kérvényeket a főkapitányi hivatal az iktatás napjának sorrendje szerint jegyzékbe veszi s ha egy rendszám üresedésbe jön, a jegyzékben következő folyamodót erről oly felhívással értesíti, hogy az 5. §-ban előírt biztosíték letételt s a rendőri igazolvány és rendszám átvétele végett 30 napon belül a megállapított szabályszerű egyenruhában jelentkezzen. A jegyzék sorrendjétől csakis oly jelentkező javára van eltérésnek helye, ki nagyszámu kiskoru és keresetképtelen gyermekének eltartásáról köteles gondoskodni.

Ha a felszólított a kérvényben jelzett lakáson fel nem

található vagy a felszólításnak minden tekintetben eleget nem tesz, igényétől esik s a jegyzékből töröltetik.

A felszólításnak minden tekintetben eleget tevő hordár részére viszont a rendőri igazolvány és rendszám haladéktalanul kiszolgáltatandó.

A hordárok egyenruháját, a rendőri igazolvány és rendszám alakját a rendőrfőkapitány állapítja meg.

5. §. Aki a hordáripár-engedélyt megkapta, a rendőri igazolvány és rendszám kiadása előtt Debreczen sz. kir. város házipénztáránál 100 korona (Egyszáz korona) biztosítékot köteles készpénzben vagy takarékpénztári betéti könyvben letétbe helyezni.

Ezen biztosíték a hordár által, szolgálata körében okozott károk fedezésére szolgál és mindaddig, míg az illető hordár engedélye érvényben van, csakis a hordár által okozott és megítélt károk fedezésére utalható ki.

6. §. A hordár a rendőri igazolványt mindig magánál hordani és a rendszámot mindenkor mellén és sapkáján viselni köteles.

A rendőri igazolvány az ellenőrző rendőri közegek kivételére mindenkor felmutatandó.

II. fejezet.

A hordárok létszámáról és azok állomáshelyeiről.

7. §. A hordárok létszáma Debreczen sz. kir. város területén 20-ban állapítatik meg.

8. A hordár állomáshelyeket és az egyes állomáshelyekre beosztható hordárok számát a rendőrfőkapitány állapítja meg, az engedélyvel bíró hordárokat pedig az egyes állomáshelyekre szintén a rendőrfőkapitány osztja be.

Állami, törvényhatósági s oly egyéb közérdekekben létesített intézmények területén, ahol a szolgálat külön van szabályozva, hordári állomás ki nem jelölhető.

A hordár egyik állomáshelyről a másikra csakis saját kérelme folytán vagy büntetésből helyezhető át.

Utóbbi esetben fellebbezésnek csakis birtokon kívül van helye.

9. §. A hordár csakis a rendőrfőkapitány által kijelölt állomáshelyen foglalhat helyet és az állomás elfoglalásától számított 3 hó letelte előtt más állomáshelyre való áthelyezését nem igényelheti.

III. fejezet.

A hordáripár gyakorlásáról.

10. §. A hordár az iparengedély és a rendőrségi igazolvány alapján jogot szerez magának arra, hogy jelen szabályrendelet 22. §-ában megállapított díj-szabályzat mellett Debreczen város területén köldöncz és szállítási szolgálatokat és ezzel összefüggő rokon természetű megbízásokat személyesen elfogadhasson és személyesen teljesíthessen; székér vagy targoncza használatánál azonban segéd munkást is alkalmazhat.

11. §. Tiltva van a hordárnak:

- a) színházi, orfeumi, hangverseny és báli jegyekkel való üzérkedés;
- b) bordélyüzlet bármely irányu közvetítése;
- c) lakás-közvetítés türelmi-bárczával bíró magán kéjnök részére;
- d) a szállásadással való üzletszerű foglalkozás vagy a szállásadóknak üzletszerű közvetítése, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a felvilágosítás végett hozzáfordulóknak utbaigazításokat ne adhasson és végül
- e) a hordári foglalkozás természetével meg nem egyező ügynöki foglalkozás gyakorlása.

12. §. A szolgálati idő április 1. és szeptember 30. közötti időben reggel 6 órától esti 9 óráig, október hó 1. és márczius 31. közötti időben reggel 7 órától esti 8 óráig állapítatik meg.

Ezen időn belül, a déli étkezésre számított egy óra kivételével, minden hordár köteles, amennyiben megbízása nincsen, kijelölt állomáshelyén tartózkodni.

13. A hordár a szolgálata körébe eső megbízást, ha állomáshelyén van, vissza nem utasíthatja; de a 22. §-ban megállapított díjat előre is követelheti.

7. A város lakosságát a megbizottak felekezeti különbség nélkül keresték fel.

8. A begyűlt összegeket nem a debreczeni ev. ref. egyháztanács, hanem egyenesen a főiskolai pénztár vette át.

9. A gyűjtőiek azonosak voltak a zsinatrendelte országos gyűjtés iveivel, amely országos gyűjtés a többször említett 4 tanszék fedezésére indult meg és foganatosított. E gyűjtőiek a főiskola pénztári hivatalában ma is megtekinthetők.

10. Ugyancsak a főiskola pénztári hivatalában található az egyetemi főkönyv, amelyben a debreczeni gyűjtés eredménye és a debreczeni presbiterium 50,000 frtos ígérete ugy szerepel, mint *két külön tétel*. És ezt a főkönyvet egyebek között nagytiszt. Kiss Albert ur is aláírta, miből kétségtelenül következik, hogy ez a főkönyv teljesen hiteles. Vagy nem? Ime: ezek hivatalos adatok és czáfolhatatlan tények!

Ha »Nánási« urnak még hivatalosabb adatok és még czáfolhatatlanabb tények állanak rendelkezésére: kérve kérem, álljon elő velük. Én nem vagyok elfogult ember. Eszemet, szívemet az ellenérvek előtt mindenkor nyitva tartom.

Most pedig tegyünk egy rövid sétát a »Nánási« ur kaszálóján. Ne vegye zokon e szavamat »Nánási«: de hasonlatában igen sok a hiba. »Nánási« urnak a kaszálója (bizonyosan van neki!) kizárólagos tulajdona. De a debreczeni társadalom áldozatrakészége a debreczeni ev. ref. presbiteriumnak nem kizárólagos tulajdona. Mennyi mindentéle nem debreczeni czélra áldozik ez a jó társadalom, minden esztendőben! Óh, ezen a kaszálón kaszálni nem csak a debreczeni ev. ref. presbiteriumnak van joga, hanem sok másnak is — *polgári hatósági* engedély mellett. Itt a kaszálás joga legelső sorban nem is a presbiteriumot illeti, hanem a debreczeni társadalmat magát. *A debreczeni társadalom legelső sorban a debreczeni társadalomé. És a szóban forgó gyűjtés — ugyebár — társadalmi uton történt.* — Még az ev. ref. hívek áldozatrakészége sem kizárólagos tulajdona az ev. ref. presbiteriumnak. Mert a *polgári hatóság (és nem a presbiterium) engedelmével*, még a hires klopódiai ev. ref. templomra is lehet az ev. ref. lakosok körében gyűjteni, sőt nem ev. ref. czélokra is lehet tőlük adományokat kérni.

Ezek szerint nem a presbiterium szénáját kaszálták le mások, hanem a presbiterium egy pártja szeretné lefoglalni magának a debreczeni társadalom szénáját, amelyet ez a társadalom azon a kaszálón, amely legelső sorban az övé, a maga czéljára maga kaszált és gyűjtött.

Világért sem akarok én ezzel sérteni. De a kaszáló-hasonlat, jól alkalmazva, ilyen világot vet a szóban forgó ügyre.

De a »Nánási« ur hasonlata sántit másban is. Mert az a »buzgóbb, hatalmasabb, munkaképesebb ember« *nem a presbiterium ígéretének a teljesítésére, hanem a maga czéljára kaszált és gyűjtött azon a kaszálón a presbiterium belenyugvásával és támogatásával.* Ezt a fentebb elsorolt adatok megczáfolhatatlanul bebizonyítják. A presbiterium ígérete a nyolczadik bölcsészeti tanszék alapjául vétetett föl. A debreczeni társadalom pedig nem a presbiterium ígéretének fedezésére, hanem a maga elébe tűzött feladat szerint a 9, 10, 11, 12-ik tanszék megalapítására csinálta meg a maga gyűjtését.

Ha tehát a kaszáló-hasonlatnál maradunk: *a dolog úgy áll, hogy az állítólagos kaszálótulajdonos szénát ígért a nyolczadik huszárezrednek, az a bizonyos »buzgóbb, hatalmasabb, munkaképesebb ember« pedig — az állítólagos tulajdonos belenyugvásával és támogatásával — szénát kaszált a 9., 10., 11. és 12-ik huszárezrednek. Ebből világos, hogy az állítólagos tulajdonosnak a 8-ik huszárezreddel szemben vállalt szénaszállítási kötelezettsége még mindig fentáll.*

Quod erat demonstrandum! *A presbiterium a maga 50,000 frtos ígéretét még nem teljesítette.*

Az egész ügyet ebből a szempontból kell vizsgálat alá venni. *Ha valamennyien ebből a szempontból tekintjük a dolgot: akkor a további kérdésekben*

igen könnyen megérthetjük egymást és véget vehetünk minden egyenlenségnek, amit magam is szívemből kívánok.

Az egyetem ügye nagy és szent ügy. Karoljuk fel közös erővel: minden erőnkkel.

A protestáns egyetem az egész magyar református egyházra nézve életkérdés, de különösen nagy jelentőségű Debreczenre nézve. *Hiszen a protestáns egyetemet az illetékes körök Debreczenben kívánják felállítani és ha ez a terv sikerül: ebből városunkra megmérhetetlen szellemi és anyagi haszon háramlék.* — A tudás, a műveltség színvonala emelkedik, azután azok az egyetemi tanárok és tanulók a maguk pénzét a mi piacunkon fogják elkölteni.

Ha áldozunk: magunknak áldozunk.

Ha ígéretünket nem teljesítjük: magunknak okozunk erkölcsi, szellemi és anyagi kárt.

Meg vagyok győződve arról, hogy a debreczeni ev. ref. presbiterium egyik pártjának és akkori elnökségének 1904 június 1-én hozott határozata már eddig is nagyon sokat ártott egyetemünk ügyének: magunknak.

Lássuk meg a magunk érdekeit. Lelkesedjünk föl megint a szent ügyért. Egymást értsük meg és becsüljük meg.

Olyan egyezségre, amely az ügy diadalát biztosítja, készek vagyunk mindenkor.

A városi napidijasok helyzete.

Irta: **Koncz Ákos**, tb. tanácsnok, közlevéltárnok.

Az élelmi szereknek napról-napra emelkedése, a megélhetési viszonyok óráról-óra való súlyos volta mindenkit gondolkodóba ejt, hogy miképpen rendezze be háztartását. A jövedelem a régi maradt, ellenben a kiadás rohamosan nő, mert minden megdrágult. Ki vagyunk teljesen szolgáltatva a piacnak és drágábban fizetjük meg a selejtjes czikkeket, mint Budapest a piaci termékeket.

És mivel minden baj első sorban a szegény ember vállaira nehezedik, természetes, hogy a drágaság a kis fizetű és csekélyebb jövedelmű embereket sújtja. Ma már ezek a boldogtalanok képtelenek megélni és épen azért nem is csodálkozom, ha elborult arczezal néznek a jövő felé, hol nem látnak semmi biztatót, semmi megnyugtató világságot sötét helyzetük felderítésére.

Ez indította Debreczen város napidijas irnokát arra, hogy kérényt nyújtottak be a városi tanácshoz, melyben az élelmi szerek szertelen drágaságát hozva fel okul, drágasági pótlékért esedeznek.

A beadott kérés jogos, meghallgatása pedig méltányos. Jogos, mert Debreczen sz. kir. város napidijasai nehéz munkát végeznek és ezen munkájukért legnagyobb részük még annyit sem kap, amennyit egy egészséges mezei munkás megszerez naponként. Es mig attól a nap-számos embertől a társadalom mit sem vár, addig a napidijasnak uri ruhában kell járni és általában úgy berendezkednie, hogy szó ne érje. Künn a tanyákon, vagy pinczelakásban nem lakhatik és legyen bármilyen életrevaló, egész nap az asztalhoz lévén kötve, nem képes magának mellékes keresetet biztosítani. Még akkor is súlyos gondok között él, ha nincs családja, ha pedig gyermekekkel áldotta meg az ég, akkor gond az ébredése, még emésztőbb gond a lefekvése. Havi huszonnégy-harmincz forintból ma képtelenség megélni. Nem kell nagy számító képesség ahhoz, hogy ezt bárki is belássa. Már pedig a városnál a napidijas irnokok nagy része annyit kap havonként, nem csoda tehát, ha a jövőtől való félelem sir föl beadványukból és ajkaikról könyörgő szó hangzik fel kétségbejítő helyzetükben.

Kérésüket kétségkívül meg kell hallgatni, mert ők hasznos szervei a közigazgatás életének. Apró géprészek ugyan, de együttes munkájuk nélkül a közigazgatás kereke megáll. Fárasztó, egyhangu, gépies munkát végeznek napestig görnyedve az íróasztal mellett, az előléptetés minden reménye nélkül, egyedül talán az biztatva őket, hogy évek múlva tiz-husz krajczárral felemelkedik napidijuk.

Eddig is nagyon nehéz volt helyzetük, most pedig a napról-napra emelkedő drágaság miatt egyszerűen tarthatatlan. Az élelmi szerek áránálunk, az utolsó időkben ötven százalékkal vagy talán többel is emelkedett. Ma már a nyolczvan krajczár vagy egy forint, nadrágos embernek a megélhetésre kevés, a meghalásra sok. Családot ebből nem lehet tartani, gyermeknevelésre ebből nem jut; emellett csak éhezni lehet, de megélni képtelenség.

Belátták ezt az egész országban és ahol a napidijasok kérése felhangzott, az illetékes tényezők igyekeztek a méltányosság szavát követni. Megyéknel és városoknál siettek a kiáltó nyomort enyhíteni, sőt még magántársulatok sem zárkóztak el díjnokaik panaszainak meghallgatása elől. Nem teheti ezt eme súlyos viszonyok közt Debreczen városa sem, jóllehet beismerjük, hogy óriási áldozatokat kíván tőle a közigazgatás. Első sorban és egyedül a város van hivatva becsületes munkásainak segélyére sietni és nem engedheti, hogy leverve a megélhetés gondjaitól, a napi munkájukhoz annyira szükséges erőt és kitar-tást elveszíték.

Igaz, hogy hallottunk és hallunk olyas megjegyzéseket a napidijasok drágasági pótlékot kérő mozgalmára, hogy akinek nem tetszik a kis fizetés, az hagyja ott az íróasztalt, jön helyére száz meg száz ember. Az okoskodás utóbbi része lehet ugyan igaz, de a beszéd első része ellenkezik az igazságossággal és humanizmussal. A becsületes munkás embernek joga van ahhoz, hogy kérő szavát fölemelje akkor, midőn lelketlő, emésztő munkája árán sem tudja magának és családjának a mindennapi kenyeret megszerezni. Viszont gyógyítani a sebzett lelket, a a lehetőség szerint módot adni a megélhetésre a nehéz napokban, erkölcsi kötelessége egy erkölcsi testületnek szemben azon kisebb emberekkel, kik csak akkor sirnak fel panaszos szóval, mikor már a kétségbeesés lejtőjén állanak.

A napidijasok folyamodására egyébiránt *Roncsik* Lajos főszámvévő a következő javaslatot nyújtotta be a tanácshoz: Az 1000 korona évidíjjal javadalmazott napidijasok részére kért 100 korona drágasági pótlékot nem véleményezem, a beállott drágaság daczára sem. Az 1000 koronán aluli díjazással ellátottak kérelme a kérvény indokai alapján teljesíthető volna és pedig kétféle módon, u. m.: a) a polgármester ur utján, lehetőleg érdem szerint, mint akinek a napidijasok felvétele, elbocsátása és azok napidija megállapítása szabályrendeletileg biztosított joga; b) vagy pedig oly módon, hogy a közgyűlés évi 120 korona drágasági pótlékot engedélyezze az 1000 koronát nem élvező napidijasok részére egyenként, úgy azonban, hogy az így felemelt napidij az 1000 koronát meg nem haladhatja.

Amennyiben a f. évi költségvetésben fedezet nincs, e drágasági pótlék a jövő 1905. január 1-től lenne utólagos havi részletekben kiszolgáltatandó. Végre megjegyzi a főszámvévő, hogy a b) pont alatti módot szerinti pótlék ha megadatnék, az 10,259 korona 30 fillér összeggel emelné az 1905. évi költségvetés kiadási összegét.

Szabályrendeletek.

Szabályrendelet

(Javaslat.)

a hordáripárnak (1884. évi XVII. t.-cz. 10. §-ának f) pontja) Debreczen sz. kir. város területén való gyakorlása tárgyában.

I. fejezet.

Az iparengedély és a rendőri engedély megszerzéséről.

1. §. Debreczen sz. kir. város területén a hordáripárt az gyakorolhatja, aki a rendőrfőkapitányság, mint elsőfoku iparhatóságtól ezen ipar gyakorlására a szabályszerű engedélyt és a szükséges rendőri igazolványt és rendszámot megszerezte.

Rendőri igazolvány és rendszám csak akkor adható, ha a jelen szabályrendelet 7. §-ában meghatározott létszámon belül üresedés van.

2. §. Ugy az iparengedély, mint a rendőri igazolvány, csak egyes meghatározott személyekre szólhat és egyes névre állítható ki. Vállalkozóknak vagy egyleteknek ily engedély, illetve igazolvány és rendszám a jövőben ki nem adható.

3. §. A hordáripár gyakorlására iparengedélyt csak az nyerhet, aki beigazolta, hogy:

- a) életének 24 évét betöltötte;
- b) írni és olvasni tud;
- c) teljesen megbízhatóságát a főkapitányság által külön e célra kiállított hatósági bizonyítvánnyal igazolja;
- d) a magyar nyelvben teljesen jártas;
- e) két év óta állandóan Debreczenben lakik;
- f) ragályos vagy szembetűnően undorító betegségben nem szenved.

4. §. Az iparengedély megszerzése után az engedélyes a rendőrfőkapitányi hivatalhoz az engedély csatolása mellett írásbelileg rendőri igazolvány és rendszám kiadásáért folyamodik.

Ezen kérvényeket a főkapitányi hivatal az iktatás napjának sorrendje szerint jegyzékbe veszi s ha egy rendszám üresedésbe jön, a jegyzékben következő folyamodót erről oly felhívással értesíti, hogy az 5. §-ban előírt biztosíték letételt s a rendőri igazolvány és rendszám átvétele végett 30 napon belül a megállapított szabályszerű egyenruhában jelentkezzen. A jegyzék sorrendjétől csakis oly jelentkező javára van eltérésnek helye, ki nagyszámu kiskoru és keresetképtelen gyermekének eltartásáról köteles gondoskodni.

Ha a felszólított a kérvényben jelzett lakáson fel nem

található vagy a felszólításnak minden tekintetben eleget nem tesz, igényétől esik s a jegyzékből töröltetik.

A felszólításnak minden tekintetben eleget tevő hordár részére viszont a rendőri igazolvány és rendszám haladéktalanul kiszolgáltatandó.

A hordárok egyenruháját, a rendőri igazolvány és rendszám alakját a rendőrfőkapitány állapítja meg.

5. §. Aki a hordáripár-engedélyt megkapta, a rendőri hatósági igazolvány és rendszám kiadása előtt Debreczen sz. kir. város házipénztáránál 100 korona (Egyszáz korona) biztosítékot köteles készpénzben vagy takarékpénztári betéti könyvben letétbe helyezni.

Ezen biztosíték a hordár által, szolgálata körében okozott károk fedezésére szolgál és mindaddig, míg az illető hordár engedélye érvényben van, csakis a hordár által okozott és megítélt károk fedezésére utalható ki.

6. §. A hordár a rendőri igazolványt mindig magánál hordani és a rendszámot mindenkor mellén és sapkáján viselni köteles.

A rendőri igazolvány az ellenőrző rendőri közegek kiváratára mindenkor felmutatandó.

II. fejezet.

A hordárok létszámáról és azok állomáshelyeiről.

7. §. A hordárok létszáma Debreczen sz. kir. város területén 20-ban állapíttatik meg.

8. A hordár állomáshelyeket és az egyes állomáshelyekre beosztható hordárok számát a rendőrfőkapitány állapítja meg, az engedélylyel bíró hordárokat pedig az egyes állomáshelyekre szintén a rendőrfőkapitány osztja be.

Állami, törvényhatósági s oly egyéb közérdekekben létesített intézmények területén, ahol a szolgálat külön van szabályozva, hordári állomás ki nem jelölhető.

A hordár egyik állomáshelyről a másikra csakis saját kérelme folytán vagy büntetésből helyezhető át.

Utóbbi esetben fellebbezésnek csakis birtokon kívül van helye.

9. §. A hordár csakis a rendőrfőkapitány által kijelölt állomáshelyen foglalhat helyet és az állomás elfoglalásától számítandó 3 hó letelte előtt más állomáshelyre való áthelyezését nem igényelheti.

III. fejezet.

A hordáripár gyakorlásáról.

10. §. A hordár az iparengedély és a rendőrségi igazolvány alapján jogot szerez magának arra, hogy jelen szabályrendelet 22. §-ában megállapított díj-szabályzat mellett Debreczen város területén köldöncz és szállítási szolgálatokat és ezzel összefüggő rokon természetű megbízásokat személyesen elfogadhasson és személyesen teljesíthessen; szekér vagy targonca használatánál azonban segédmunkást is alkalmazhat.

11. §. Tiltva van a hordárnak:

- a) színházi, orfeumi, hangverseny és báli jegyekkel való üzérkedés;
- b) bordélyüzlet bármely irányu közvetítése;
- c) lakás-közvetítés türelmi-bárczával bíró magán kéjnök részére;
- d) a szállásadással való üzletszerű foglalkozás vagy a szállásadóknak üzletszerű közvetítése, ami azonban nem zárja ki azt, hogy a felvilágosítás végett hozzáfordulóknak utbagazításokat ne adhasson és végül
- e) a hordári foglalkozás természetével meg nem egyező ügynöki foglalkozás gyakorlása.

12. §. A szolgálati idő április 1. és szeptember 30. közötti időben reggel 6 órától esti 9 óráig, október hó 1. és márczius 31. közötti időben reggel 7 órától esti 8 óráig állapíttatik meg.

Ezen időn belül, a déli étkezésre számított egy óra kivételével, minden hordár köteles, amennyiben megbízása nincsen, kijelölt állomáshelyén tartózkodni.

13. A hordár a szolgálata körébe eső megbízást, ha állomáshelyén van, vissza nem utasíthatja; de a 22. §-ban megállapított díjat előre is követelheti.

14. Minden hordár tartozik a reábizott teendőket pontosan teljesíteni és elvállalt szolgálatában becsületesen és lelkiismeretesen eljárni.

Köteles egyszersmind a megbízás elvállalása alkalmával szolgálai számát, állomáshelyét, lakását, díjjegyzékét feltüntető bárczát előmutatni.

15. §. Minden hordár a reá bizott tárgyért, valamint az elvállalt szolgálata körében okozott károkért úgy biztosítékával, mint egyéb vagyonával felelős.

16. §. Ha a hordár elvállalt megbízását téves czim, vagy más okból nem teljesítheti, vagy a neki kézbesítés céljából átadott tárgyat nem kézbesítheti és megbízója az állomás helyen 12 óra alatt értesítés céljából nem jelentkezik, köteles a rendőrfőkapitányságnál jelentést tenni s a kézbesítés végett átvett tárgyat ugyanott letétbe helyezni.

17. §. Minden hordár tartozik magát állomás helyén illedelmesen és tisztességesen viselni, a megbízó felekkel udvariasan bánni, állomás helyét tisztán tartani, tiszta egyenruhában lenni. Megbízást csak egyenruhában vállalhat és teljesíthet; az ez ellen vétők a rendőrfőkapitány által a hordár-ipar gyakorlásától eltilthatók, míg fentebbi kötelezettségüknek eleget nem téve, tiszta egyenruhában nem jelentkeznek.

18. §. Az a hordár, aki undorító, vagy ragályos betegségbe esik, állomáshelyéről a rendőrfőkapitány által eltávolítandó és iparának további gyakorlásától mindaddig eltiltandó, míg betegségének teljes megszűnését orvosilag nem igazolja.

Tilos a hordárnak állomáshelyén ittas állapotban tartózkodni.

19. §. Tilos a hordárnak szolgálatát toladó módon ajánlgatni, társaitól a megbízásokat elkapkodni és állomáshelyén lármás, vagy veszekedő magaviseletet tanusítani.

Állomás helyükön csoportosulni, a gyalogjárót elfoglalni, a szabad közlekedést bármilyen módon akadályozni tilos. Ülő padokat, székeket, targonczákat, vagy más szállító eszközöket tartani tilos.

20. §. Köteles a hordár lakváltoztatását a rendőrfőkapitányságnál is külön bejelenteni.

IV. fejezet.

A hordár-ipar megszűnéséről.

21. §. A hordár-iparra szóló iparengedély megszűnik:

- ha a hordár meghal,
- ha iparának gyakorlásáról önként lemond,
- ha iparát a rendőrigazolványának és rendszámának kiszolgáltatásától számított 30 nap leforgása alatt meg nem kezdi, vagy megkezdett iparát egy hónapon keresztül igazolt ok nélkül nem folytatja.

Fenti esetek bármelyikének beálltával az igazolvány és rendszám azonnal bevonandó és a letett biztosítékot, amennyiben arra többé szükség nincsen; vagy a betevő, vagy jogutóda vissza kapja.

V. fejezet.

Díj szabás.

22. §. A hordár szolgálatáért fizetendő díjak a következőleg állapíthatnak meg:

- Egyszerű gyalog szolgálatokért fizetendő üresen, vagy egy kézben hordható 10 kilogrammnyi teherrel a főpiac bármely vasuti indóházáig 40 fillér,
- a gőzmalomig 40 fillér,
- a méntelep vagy vásártérig 60 fillér,
- a nagyerdői fürdőig 60 fillér,
- a lóversenytérig 1 korona, ugyanezen helyről be a városba egyidejűleg ismét igénybe veendő szolgálatért 20 fillér,
- a főpiacról bármely helyre a városban 30 fillér,
- bármely szőlőskertbe 40 fillér,
- ugyanoda 10 kgrm. teherrel 60 fillér.
- Targonczával: a városban bárhova 12—50 kgrm. teherrel 60 fillér,
- 50—100 kgrm. teherrel 1 korona.
- Idő szerint teljesítendő szolgálatért:

egy órai könnyebb munkáért 60 fillér, egész napra (10 óra) 4 korona.

12. Országos vásárok alkalmával a baromvásár és lóversenytérig a fenti díjak 20 fillérrel pótlandók.

13. Esteli 11 órától reggeli 6 óráig minden díj kétszeresen fizetendő.

VI. fejezet.

Büntető határozatok.

23. §. Az a hordár, aki a jelen szabályrendeletben foglalt határozmányok, vagy rendelkezések ellen vét, kihágást követ el és a rendőrfőkapitány által 100 koronáig terjedhető pénzbüntetéssel, behajthatatlanság esetén 5 napig terjedhető elzárással büntetendő.

Az a hordár pedig, aki a jelen szabályrendelet 11. §-a ellen vét, az előző pontban előírt büntetésen kívül még 5 napig terjedhető elzárással is büntetendő.

24. §. Az a hordár, aki jelen szabályrendelet 22. §-ában megállapított díj szabásnál magasabb díjat követel, az 1884. évi XVII. t.-cz. 156. §-ának b) pontja értelmében a rendőrfőkapitány, mint elsőfoku iparhatóság által 100 koronáig terjedhető, behajthatatlanság esetén 5 napra átváltoztatható pénzbüntetéssel büntetetik.

25. §. Ezen szabályrendelet 23. §-a alapján kiszabott pénzbüntetések Debreczen sz. kir. város szegény alap-pénztára javára, a 24. §. alapján kiszabott pénzbüntetések pedig az 1884. évi XVII. t.-cz. 165. §-ában meghatározott célra fordítandók.

26. §. A rendőrfőkapitánynak elsőfokban hozott határozata másodfokban a városi tanácshoz, harmadfokban pedig a m. kir. belügyminiszterhez fellebbezhető meg.

27. §. Jelen szabályrendelet kihirdetése és felsőbb jóváhagyása után 30 nap múlva lép életbe.

Közigazgatási bizottsági ülés.

Debreczen sz. kir. város közigazgatási bizottsága folyó hó 5-ikén tartotta szokásos havi ülését. Az ülésen *Domahidy* Elemér főispán távollétében *Kovács* József polgármester elnökölt. Jelen voltak: *Magoss* György dr., *Fauszt* Elek, *Csánky* Viktor dr., *Latinovics* Mihály, *Márk* Endre, *Horváth* István, dr. *Medgyaszay* Dezső, *Szabó* Kálmán, dr. *Galánffy* János, *Csóka* Sámuel, dr. *Sárváry* Gyula, *Szilágyi* Imre, dr. *Fejér* Ferencz, dr. *Kocsár* Gábor, *Király* Gyula, dr. *Kola* János, *Oláh* Károly.

Elnök üdvözlővén a megjelenteket, a szakelőadók a következő jelentéseket mutatták be a közigazgatási bizottságnak:

A polgármester jelentése.

Kovács József polgármester szeptember hóról szóló jelentését a következőkben terjesztette elő: I. *Rendészet.* A rendőrség által letartóztatott lopásért 4, rendkihágásért 230 egyén. Ezek közül átadott a királyi ügyészségnek 4, rendőrileg büntetve lett 226 egyén. Eltolonczoltatott a városról és városon keresztül 107, kényszerutlevéllel kiutasított 14 egyén. II. *Iparügy.* A rendőrfőkapitányság, mint I. foku iparhatóság 30 egyént látott el iparigazolvánnyal, kik által 360 korona fizetett be ipariskolai czélokra. Munkakönyv 67 darab adatott ki. III. *Katonai ügy.* Cs. és kir. közshadseregbeli létszám 1186 ember és 544 ló; m. kir. honvédség 708 ember és 402 ló. Utóállított 6 helybeli és 9 idegen hadköteles. Előfogadott 23 esetben. IV. *Adóügy.* A lakosság fizetett állami adó fejében: 113,688 korona 17 fillért, azonkívül különböző adókban: 33,844 korona 53 fillért. V. *Községi biróság ügyforgalma.* Augusztus hóról hátralék nem maradt. Szeptemberben érkezett 275 darab. Ebből elintéztetett: ítélettel: 83; közbeszóló végzéssel: 46; egyességgel: 58; megszünt: 88. Vidéki megkeresés érkezett: 33; végrehajtás rendeltetett: 54; foganasított: 52; árverés rendeltetett: 43, melyek közül egy sem foganasított. Fellebbezés 11 terjesztetett fel.

A pénzügyigazgató jelentése.

Fauszt Elek kir. tanácsos pénzügyigazgató jelentése így hangzik: Egyenes adóban befolyt 114,253 kor 76 fill.; hadmentességi díjban 309 kor. 08 fill.; bélyegjövődékben 26,939 kor. 92 fill.; jogilletékben 29,676 kor. 35 fill.; díjjövődékben 3090 kor. 07 fill.; dohányjövődékben 147,370 kor. 08 fill.; határvámjövődékben 13,098 kor. 34 fill.; fogyasztási és italadóban 25,000 kor. A pénzügyigazgató fizetési halasztást saját hatáskörében 73, a pénzügyminiszter felhatalmazása alapján 22 esetben engedélyezett.

Az árvaszéki elnök jelentése.

Bészler Károly tb. főjegyző, árvaszéki elnök Debreczen város árvaügyeiről a következőkben számol be: 1904 augusztus végén gyém.

ság alatt maradt 4428, gondnokság alatt 70 egyén, együtt 4498; ezekhez járult szeptember hóban 41, szeptember végén gyámság alatt maradt 4430, gondnokság alatt 70.

A gyámpénztár és tartalékalap állása 1904 szept. 30-án: készpénzben 2809 kor. 55 fill., pénzürtékben és értékpapirokban 949,769 kor. 95 fill., kamatozó és nem-kamatozó kötvényekben 791,861 kor. 51 fill., ékszerekben 5058 kor. 98 fill., letétben: készpénz 4124 kor. 20 fill., pénzürtékben 146,258 kor. 73 fill., kamathátrány 13,867 kor. 79 fill. Az árvaszékhez érkezett szeptember hóban 723 beadvány; ebből elintéztetett ülésben 498, ülésen kívül 197, hátralék 154. Az árvaszéki iroda tevékenysége 631 darab elintézéséről és kiadásáról számol be. — Végül bejelenti az elnök, hogy a gyámpénztárt 1904 szeptember 30-án tiszti főügyész és K. Tóth Sámuel törvényhatósági bizottsági tag közbejöttével megvizsgálta és mindent rendben talált.

A kir. ügyész jelentése.

Galánffy János dr. királyi ügyész jelentése így hangzik: A debreczeni kir. törvényszéki fogház 1904. évi szeptember havi állapotáról szóló jelentésemet a következőkben terjesztem elő: augusztus hó végével fogva maradt: 87 férfi, 13 nő; ezekhez szeptember hó folyamán jött: 71 férfi, 20 nő; szabadult: 77 férfi, 21 nő, s így szeptember hó végével fogva maradt: 81 férfi, 12 nő, kik összesen 2955 napot töltöttek a fogházban, úgy, hogy az átlagos napi létszám 93 volt; mihez képest a létszám az előbbi havéhoz viszonyítva, emelkedett. Fegyelmi-leg büntetve az örök közül senki, a letartóztatottak közül csak 1 lett. A rabmunkakeresmény 2279 korona 50 fillér volt, mely összegből a letartóztatottaknak 64 korona 99 fillér jutott osztalékkul. Az általános állapot egyebekben, u. m.: rend, fegyelem, tisztaság, egészségügy és élelmezés tekintetében kielégítő volt.

A kir. tanfelügyelő jelentése.

Csánky Viktor dr. kir. tanfelügyelő bejelenti, hogy a szorgalmi idő az összes iskolákban megkezdődött. Az Ondódon új községi iskola nyílt meg, melynek újonnan megválasztott tanítója az esküt letette. Az országos tanítói árvaházban 159 növendék van elhelyezve. Jelenti végül a kir. tanfelügyelő, hogy szeptemberben meglátogatta a r. kath. elemi iskolákat.

Az államépítészeti hivatal jelentése.

Latinovics Mihály kir. főmérnök jelentése így szól: A debreczeni—fehértemplomi állami közút, a II. alföldi transversális közút kiépített része és a törvényhatósági uthalózat kiépített része jó karban volt, a ki nem épített törvényhatósági uthalózat járható állapotban volt.

A II. alföldi transversális közút 275—285. km. szakasza építés alatt áll, ez okból ott a forgalom el lett terelve.

A tiszti főorvos jelentése.

Sárváry Gyula dr. jelentése szerint a közegészségügyi viszonyok kedvezőbbek voltak. Itt-ott fordult elő ronszó toroklob, hagymáz, kanyaró és vörheny. A város belső és külső területén összesen 207 lélek született, 103 fiú és 104 leány. Meghalt a város területén 142 egyén, 63 férfi és 77 nő. A születési esetek 65-el multák felül a halálozásokat. Házasságra 43 pár lépett. A kórházban szeptember végén 223 betegét ápolták. A kerületi orvosok 65 fekvő és 370 járó városi szegény- és cselédbeteget gyógykezelték. Orvosrendőrileg megvizsgálta a főorvosi hivatal a piacra hozott élelmi cikkekkel, a sütőházakat, azonkívül megvizsgálták a gyógyszerárak egy részét is.

A szakelőadók jelentései után a közigazgatási bizottság folyó-ügyeket tárgyalt.

Közigazgatási hírek.

* **Főispánunk hazaérkezése.** **Domahidy Elemér** főispán amerikai utjáról szerdán este haza érkezett. Majdnem két hónapi távolléte alatt résztvett az interparlamentáris konferencián, megtekintette a szt.-louis világkiállítást és Amerika nagyobb városait. Örömmel láttuk, hogy a főispán jó egészségben érkezett haza és nem viselte meg a hosszú, fárasztó utazás. Főispánunk tegnap pár napra Domahidára utazott, ahonnan pár nap múlva székhelyére tér.

* **Személyi hírek.** **Király Gyula** gazdasági tanácsnok szabadságáról haza érkezett és ügyosztályának vezetését átvette. — **Bészler Károly** tb. főjegyző, árvaszéki elnök október 2-án kezdte meg 30 napra terjedő szabadságát, mely idő alatt **Medgyaszay Dezső** dr. ülnök végzi az elnöki teendőket. **Májerszky Béla**, Nyiregyháza város polgármestere a napokban városunkban időzött, mely alkalommal meglátogatta **Kovács József** polgármestert.

Október 6. Az aradi gyásznapot, mely tizenhárom vértanút adott a magyar nemzetnek, városunkban kegyelettel ülték meg. Emlenünk lélekben az elhunyt nagyokhoz honszerelmet tanulni. Az egész nemzet lelke sir még most is és zokogni fog örök időnkig emlékezetüknek. Hisz ők tűzszlopai voltak, világító fátylái a szabadságnak, kiket nem feledhet el a magyar sziv sohasem. Legyen nevük áldott mindörökké!

[—] **A polgári failletőség kiváltása.** A város tanácsa 1904 szeptember hó 29-ikén tartott ülésében **Török Gábor** erdőmester jelentésére a következő végzést hozta: A polgári failletőség a halápi és bányai erdőségeiben levő raktárakból is kiadható. Utasítatik emélfogva a házipénztári hivatal, hogy a Halápon levő 986 □ öl, továbbá a Bánkon levő 240 és 1/2 □ öl hántott tölgyfák ölenként 12 korona, azaz tizenkettő korona árban, azonban első sorban a Halápról, mint polgári failletőséget, a jelentkező jogosultaknak adja ki. Utasítja továbbá a házipénztárt, hogy a Halápon levő 97 m. öl 1-ső osztályu, a Bánkon levő 29 m. öl 1-ső osztályu botfát 10 korona, azaz tíz korona árban, a Halápon levő 49 és 1/2 □ öl 2-ik osztályu s a Bánkon levő 77 m. öl 2-ik osztályu botfát ölenként 6 korona, azaz hat korona árban, a Bánkon levő görcsfát ölenként 14, azaz tizennégy korona árban értékesítse.

× **Iskola megnyitás.** Debreczen város új iskolát építettett az Ondódon az ott lakók gyermekeinek iskoláztatására. Az új iskolát mult vasárnap adták át rendeltetésének megható ünnepség keretében. Az ünnepségen ott voltak: **Kiss Albert** lelkész, iskolaszéki elnök, **Oláh Károly** közművelődési tanácsnok, **Varga Károly** tb. tanácsnok, **Vargha Elemér** dr. polgármesteri titkár, **Kovács János** birtokosági gondnok, **Bacsó Dezső** dr. iskolaszéki tag, **Szilágyi Bálint** birtokosági jegyző és a környék birtokosai. — **Kiss Albert** lelkész gyönyörű imával nyitotta meg az ünnepséget, majd **Szilágyi Bálint** megköszönte a város áldozatkészségét. A tanács nevében **Oláh Károly** tanácsnok üdvözölte az egybegyűlteket, midőn pedig **Kiss Albert** lelkész a tanítókhöz beszélt, a munkára és kintásra serkentő szavak után **Jeney Mihály** tanító válaszolt. Az ünnepség hatása alatt **Hajdu Péter** birtokos 30 táblát, **Jobbágy Imre** birtokos 10 koronát adott az iskolának.

* **Ünnepelt tanácsnok.** **Oláh Károly** közművelődési tanácsnokot 25 éves közszolgálatának évfordulóján igen sokan szeretettel üdvözölték. A jókívánathoz mi is csatlakozunk, kívánva, hogy sokoldalú munkás tevékenységét koronázza siker és elismerés minden vonalon.

+ **Szoborleplezés Hajdunánáson.** Vasárnap délelőtt leplezték le Hajdunánáson a nemzet örök dicsőségének: **Kossuth Lajosnak** szobrát. A derék hajduváros önjerejéből emelt szobrot a szabadságharcz apostolának, példát mutatva mindnyájunknak, kik a legendás idők legnagyobb alakját szivünkbe zárjuk. Az ünnepi beszédet **Rákosi Viktor** országgyűlési képviselő tartotta, ragyogó szónoklatban magasztalva a magyar nemzet edes atyját: **Kossuth Lajost**. Az ünnepségen megjelentek: **Kossuth Ferencz**, **Hentaller Lajos**, **Nessi Pál**, **Pozsgay Miklós**, **Papp Elek**, **Bakonyi Samu dr.**, **Benedek János dr.**, **Marjay Péter**, **Kovács Gyula**, **Sebess Dénes**, **Horváth Gyula**, **Mezőssy Béla** és **Bencs László országgyűlési képviselők**, továbbá **Hajdúvármegye** tisztikara, a városok, községek küldöttei. Városunkat a kegyelet ünnepén **Kovács József** polgármester és **Magoss György** dr. képviselték, átvivén magukkal Debreczen sz. kir. város közönségének gyönyörű koszoruját. A szobor **Horvay János** szobrászművész alkotása és egyike az ország legszebb szobrainak.

— **A gazdasági bizottság ülése.** A város gazdasági bizottsága a héten ülést tartott **Király Gyula** tanácsnok elnöklésével. Jelen voltak: **Udvarhelyi Géza** tb. tanácsnok, városgazda, **Török Gábor** erdőmester, **Roncsik Lajos** főszámvevő, **Tóby Elek** dr. jegyző, továbbá **L. Nagy Bálint**, **Horváth István**, **Debreczeni Lajos**, ifj. **Kertész István**, **Kovács Lajos**, **Szentessy János**, **Faragó András**, **Kertész János**, **Miskolczi Jenő** és **Kertész István**. A bizottság a város 1905. évi költségvetését tárgyalta és az erdőkezelés tételénél több üdvös indítványt tett.

— **Csokonai szülőháza.** **Zoltai Lajos** kartársunk a Csokonai körhöz intézett beadványában kimutatta, hogy Csokonai Vitéz Mihály nem abban a házban született, mely mint ilyen, emléktáblával van megjelölve. Adatainak átvizsgálására a Csokonai-kör **Géresi Kálmán** elnöklésével egy bizottságot küldött ki, mely **Zoltai Lajos** tanulmányát és kutatásának eredményét átvizsgálva meggyőződött állításának igazságáról. A jelentést a bizottság legközelebb a Csokonai-kör választmánya elé terjeszti.

— **A záróra visszaállítása.** **Végh Gyula** főkapitány jelentést tett a tanácsnak a kocsmai záróra ügyében. A főkapitány javaslatában arra kéri a tanácsot, hogy állítsa vissza a zárórát, mivel a rendőrlégénység mostani létszámával képtelen ezen helyiségeket kellően és eredményesen ellenőrizni. A zárórát a tanács tegnapi ülésében visszaállította.

(.) **Bereczky Lajos** rendőrfogalmazó állapota, a tiszti főorvos jelentése szerint aggasztó, amennyiben előhaladott paralízisben szenved. Bizonyára nagy részvétellel értesül erről mindenki, aki még nem régen a komoly törekvésű, munkás, erős férfi ily szomorú végét nem is sejtette.

— **Gyászünnep.** A kollégium magyar irodalmi társulata október 6-án gyászünnepet tartott az aradi halhatatlanok emlékezetére. A nemes ifjuság kegyeletos ünnepségén igen sokan voltak jelen.

§ **Legtöbb adót fizetők névjegyzéke.** A törvényhatósági bizottság legtöbb adót fizető tagjainak hivatalos kimutatása Vecsey Imre főjegyző hivatalos helyiségében (Városház I. emelet 37. sz.) megtekinthető. Akik a névsor ellen fel akarnak szólalni, október 10. és 11-ikén ugyanazon helyiségben üléselő igazoló választmány előtt, szóval vagy írásban, jelentkezzenek.

* **Az iszákosság elleni védekezés.** Folyó hó 2-án népes összejövetelt tartottak Budapesten az ország antialkoholista orvosai. Ez összejövetel első kérdése az országos érintkezésnek ama nemes és buzgó férfiaknak, kik elérkezettnek látva az időt, erős akciózt fejtene ki az iszákosság korlátozására. Ez első összejövetelen kivált a jövő évben Budapesten tartandó antialkoholista kongresszus előkészítéséről tárgyaltak. Határozatba ment, miszerint fokozott buzgalommal igyekezzenek mentül több vidéki helyen mértékletességi és ha lehet, abstínens egyesületeket felállítani, hogy a kongresszusnak e mozgalomnak mentül nagyobb hódításairól beszámolhassanak. Ez intenció amily üdvös és humánus, ép oly hazafias is; mert tudjuk, hogy a művelt nyugaton ama mozgalom már óriási mérvet öltött és látható üdvös eredményeket ért: nem akarják hazánkat e téren sem elmaradottnak bejegyeztetni. Kívánatos, hogy itt városunkban is minél előbb tömörüljön, ha még oly kis lelkes csoport — a fölötté hasznos elv, a mértékletesség terjesztése és ápolására.

» **Szervező-bizottsági ülés.** A szervezeti szabályzat átdolgozására kiküldött bizottság szeptember 29-ikén ülést tartott Kovács József polgármester elnöklésével. Az ülésen a rendőrség létszámát tárgyalták és elvben a bizottság hozzájárult Végh Gyula főkapitány ama javaslatához, hogy a jövőben 130-ra emeltessék a rendőrök száma, mindazonáltal a kérdés alapos tanulmányozására albizottságot küldött ki. Az albizottság tagjai: Körner Adolf tanácsnok, Végh Gyula főkapitány és Juhász Ignác bizottsági tag már legközelebb jelentést tesznek tanulmányukról. A bizottság egyébként ma délután 3 órakor folytatja tanácskozását.

— **A jog- és pénzügyi bizottság ülése.** A városi ügyek elintézése sokszor azért szenved késedelmet, mivel az egyes bizottságok a tagok részvétlensége folytán nem képesek azokat idejekorán letárgyalni. A városi tanács mindenhez hozzáfog idejében, a bizottságokban azonban megreked a dolog elintézése. Az ügyek gyors elintézése főleg a jog- és pénzügyi bizottságban késik, amennyiben nem egyszer megérik, hogy egy-két tag érdeklődik a hirdetett ülések iránt. Hétfőn délután is kevesen jöttek össze. Oláh Károly tanácsnok elnökölt. Az ülésen ott láttuk: Magoss György dr. főügyészt, Aczél Géza főmérnököt, Bakonyi Samu drt. Fejér Ferencz drt, Balkányi Miklós drt, Kola János drt, ifj. Schwarcz Vilmost és Varga Károly tb. tanácsnokot, mint a bizottság jegyzőjét. A bizottság a főmérnöknek jelentését a Simonffy-utcai bérházak építésének végelszámolását tudomásul vette. Eisler és Brüder cégnek kérelmét a magfák ügyében javaslatételre a bizottság kiadta az erdőmesternek, azon célból, mutatná ki, hogy a askihználási szerződés egy évre való meghosszabításánál mennyi hasznot húzna a cég és mennyiben károsodnék a város. A vágóhídi bárczakezelői állást, mint feleslegest, a bizottság megszüntetendőnek javasolja. A világitási vállalat költségvetését a bizottság tudomásul vette.

A bizottság kedden folytatta tanácskozását, bizonybizon ismét csekély érdeklődés mellett. A bizottság letárgyalta a költségvetést és a két bizottság által törölt tételek nagy részét visszaállította. Ilyenformán az 1905. évi közköltő 32,36 százalék lesz. A rendőrség tételénél a létszám emelésére felveendő összegből 15,000 korona maradt benn a költségvetésben. A bizottság bővebben nem bocsátkozott ezen tétel tárgyalásába, mert bevárja azon bizottság tanulmányát, melyet a szervezeti szabályzat átdolgozására hivatott bizottság küldött ki a rendőri létszám megállapításának javaslat-tételére.

(*) **A város világitási vállalatának költségvetése 1905. évre.** Körner Adolf tanácsnok a világitási bizottság elnöke és Debreczeni Jenő gázgyári igazgató most terjesztették be a tanácshoz a vállalat 1905. évi költségvetését, melynek főbb adatait a következőkben közöljük. Várható termelés: 1.460,000 m³. — **Kiadások:** I. II. Anyag és munkabér: 209,100 kor. III. Üzemi kiadások: 33,500 kor. IV. Ütcai világitás: 14,320 kor. V. Fuvartartás: 4000 kor. VI. Fizetések: 15,360 kor. VII. Általános kiadások: 22,000 kor. VIII. Engedmények: 3000 kor. IX. Behajthatatlan követelések: 1000 kor. X. Kamatterhek: 8000 kor. XI. Kiadások szerelésnél és árukánál: 23,100 kor. **Bevételek:** I. Légszszszból: 251,790 kor. II. Melléktermékek: 107,610 kor. III. Szerelés és áru: 26,000 kor. **Összes bevételek:** 385,400 kor. **Összes kiadások:**

333,380 kor. **Maradvány: 52,020 kor.** — A költségvetés minden tekintetben reális és mivel minden vonalon gondoskodva van a világitás fejlesztéséről méltán elmondhatjuk, hogy a vállalat életképes és a világitási bizottság feladata magaslatán áll.

— **Kishivatalnokok kérelme.** A 650 forintos fizetésű, családos kishivatalnokok a következő kérelmet intézték a városi tanácshoz:

Tekintetes Tanács!

Rendkívüli esetek mindig voltak és lesznek. Ilyen rendkívüli eset a mostani szigorú drágaság. Ma az élelmi cikkek oly felcsigázott árak mellett értékesítettnek, hogy egy 650 forintos fizetésű 7—8 tagból álló kishivatalnok csakugyan kétségbeesethet, hogy mi módon tartsa fenn magát anélkül, hogy a becsületes utról le ne térjen.

Ezen rendkívüli idők terhét, habár azt könnyebben képesek viselni — hisszük, hogy a Tekintetes Tanács tagjai is érzik. — De sújtja ez mást, az ország területén működő egyházi és világi testületek, hatóságok kis javadalmazású tisztviselőit is, — panaszos hangok merülvén fel, hol itt, hol amott.

Mi is, Debreczen szab. kir. város segéd- és kezelő-személyzetéhez tartozó családok irnokai, amidőn ezen nehéz idők rendkívüli terheivel már-már csaknem leroskadunk, azzal a tiszteletteljes kéressel járunk a Tekintetes városi Tanács elé, hogy alulirottak részére, kik mindannyian nagy családú emberek vagyunk, ezen rendkívüli időhöz mérten, a tisztességes megélhetés biztosítására bizonyos összegű fizetési pótlékot, mint azt más hatóságok tették hasonrangú családos segéd-személyzetükkel, — a tekintetes törvényhatósági bizottsági közgyűlésnél kieszközölni méltóztassék.

Mi pedig ígérjük, hogy az eddigi becsülettel eltöltött időnk hátralevő részében ezen megélhetésünket biztosító jótéteményért hatványozott igyekezettel fogunk munkálkodni a Tekintetes Tanács által termékenyírt tett közigazgatás mezején.

Kérésüket a tanács legközelebb tárgyalja.

* **A tanács és a debreczeni jótékony nőegylet.** A debreczeni jótékony nőegylet évről-évre nagy buzgalommal vezeti a városi népkonyhát. Most, hogy a népkonyha 1903—1904. évi működéséről szóló jelentést bemutatta a tanácsnak, a tanács a következő határozatot hozta: A nagy gonddal kidolgozott részletes jelentés, a debreczeni jótékony nőegyletnek a népkonyha vezetése körül tanúsított odaadó és felette nagy munkát kívánt nemesszivű működése meleg és újból való elismerése mellett tudomásul vétetik és levéltárba tétetik. Egyidejűleg az alkalmat felhasználva, a városi tanács azon kérést intézi a jótékony nőegylet felé, hogy a népkonyha vezetését ez idén is elvállalni sziveskedjék. Végül miután a népkonyha volt helyisége az épülő iparosiskola és a siket-némák iskolája részére használtatott fel, **Oláh** Károly tanácsnok elnökle alatt **Aczél** Géza főmérnök és **Konez** Ákos tb. tanácsnok megbíznak, hogy magukat a jótékony nőegylet elnökségével érintkezésbe jöve, a felállítandó népkonyha helyéül f. év. november 1-ig új helyiséget hozzanak javaslatba.

— **A színházról.** **Makó** Lajos igazgató október 1-én kezdte meg előadásának sorozatát. Jól szervezett társulata már az első napokban megnyerte a közönség tetszését. A színház minden este telve van s mié örömmel látjuk, hogy az igazgató mindent elkövet arra nézve, hogy a közönség jól szórakozzék.

— **Az ondódi iskola.** Az október 2-án megnyitott ondódi iskolára nagy szükség volt, mert ezideig 110 tanköteles gyermek iratkozott be. A városi tanács bölcsesége sok gyermeknek nyújtott módot az iskola felállításával az ismeretek szerzésére.

* **A nyugdíjellenőrző bizottság ülése.** A városi nyugdíjellenőrző bizottság ma délelőtt fél 11 órakor ülést tart.

§ **Javaslatok.** Debreczen sz. kir. város tanácsa több szabályrendelet-javaslatot dolgozott ki, melyeknek egyikét, a kerékpárokról szólót lapunk mult heti számában leközlöttük; lapunk mai számában pedig a hordáriparról szóló szabályrendelet-javaslatot adjuk. Ezen két javaslat külön nem lesz megküldve a bizottsági tagoknak. A többi szabályrendelet-javaslat, és pedig: a vásárhelypénzről, a város utcáinak jobb minőségű járdával való ellátásáról külön-külön is elküldetik a bizottsági tagoknak. Ugyancsak megkapja minden bizottsági tag a világitási vállalat 1905. évi költségelőirányzatát. Mind eme javaslatok, illetve költségelőirányzat, átmenvén a bizottságokon, a legközelebbi közgyűlés tárgysorozatába felvételnek.

† **Halálozás.** **Gaszner Kálmán**, a városi közkórház gyógy-szerésze folyó hó 2-án, rövid szenvedés után elhunyt. A megboldogult, kit életének delén ragadott el a halál, nagy készütségű, kedves modoru ember volt, kit mindenki becsült és szeretett. Igen sokan legjobb és legönzetlenebb barátunkat gyászoljuk az elhunytban, ki szívének természetes őszinteségével vonzódott azokhoz, kik benne a nemes gondolkozásu, képzett szakembert és jó barátot siratják. Temetése nagy részvét mellett folyó hó 3-án ment végbe a közkórházból. A temetési szertartást dr. **Wolafka Nándor** püspök végezte nagy segédlettel. Vigasztalja a veszteség fölött kesergő édes anyát, a testvéreket, rokonokat és az elhunyt jó barátait az Ur vigasztaló kegyelme.

Angol plaidek és takarók, svéd bőrkabátok
Borsos Katánál.

60 krajczár egy liter legfinomabb anthracen-tenta. Piacz-utca 12. (Stenczinger-ház) a papírüzletben.

Uri divat, kalap és fehérnemű üzlet **Békés Lajos Debreczen, Piacz-u. 44. dr Ujfalussy-ház.**
Angol női bluzsokat, férfi fehérneműket és kelenygyéket mérték szerint a legszebb kivitelben készít.

13,420.
1904. sz.

Árverési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város tanácsa az epreskerti csapszék és hozzátartozó föld bérbeadása végett **1904. évi október hó 17-ik napjának** d. e. 9 órájára a városház nagytermében tartandó újabb árverést tűz ki. Az árverési feltételek az árverelni óhajtok általi megtekinthetés végett a városi számvevői hivatalban a hivatalos órák alatt bármikor megtekinthetők.

Debreczen, 1904 szeptember hó 29.

A városi tanács.

13,579.
1904. sz.

Árlejtési hirdetés.

Debreczen sz. kir. város által a Diószegi ut mentén létesítendő bábaképezde intézet felépítésénél teljesítendő építési munkák biztosítására zártajánlati versenytárgyalás hirdettetik. Az előállítandó munkák a következő összeggel vannak előírányozva:

Föld, kőműves és elhelyező munkák...	...	K	112,335·75
Burkoló munkák	...	»	16,010·75
Kőfaragó	»	»	5528·50
Vas	»	»	16,352·50
Ács	»	»	24,983·20
Tetőfedő	»	»	6580·40
Bádgos	»	»	5747·80
Asztalos	»	»	13,030·76
Padlózati	»	»	1596·00
Lakatos	»	»	7682·10
Mázoló	»	»	4715·28
Üveges	»	»	3180·60
Szobafestő	»	»	1776·80
Szobrász	»	»	395·00
Összesen:		K	219,915·44

azaz: Kettőszáztizenczekerkilencszáztizenöt korona 44 fillér.

Ajánlatok tehetők az egyes munkanemekre, munkacsoportokra vagy az összes munkákra.

A versenytárgyaláson részt vehet minden szabályszerű képesítéssel bíró iparos vagy vállalkozó.

Minden ajánlattevő köteles a pályázat tárgyát képező munkák előirányzati összegének megfelelő 5%-os bánatpénzt készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban a városi házipénztárnál a folyó 1904. évi október hó 15. napjának d. u. 5 órájáig letenni és az arról szóló letéti-jegyet ajánlatához csatolni.

Az ajánlatba hozandó engedmény számmal és betűvel olvashatóan, tisztán kiírandó és ajánlattevő tartozik ajánlatában kijelenteni, hogy a terveket, költségvetést, vállalati feltételeket és a helyi viszonyokat ismeri és azokat magára nézve kötelezőknek elfogadja.

A kellően felszerelt írásbeli zártajánlatok 1904. évi október hó 16. napjának d. e. 10 órájáig a polgármesteri hivatalnál nyújtandók be.

A beérkező ajánlatok ugyanaz nap d. e. 1/2 11 órakor a városház nagytermében nyilvánosan bontatnak fel.

Elkésve beadott, kellően fel nem szerelt, távirati és utóajánlatok, avagy kétséget támasztó kijelentéseket tartalmazó ajánlatok figyelembe nem vehetők.

A városi tanács fenntartja magának azon jogot, hogy a beérkező ajánlatok között szabadon választhasson vagy azok mellőzésével a munkák biztosítására más uton intézkedhessenek.

Minden ajánlattevő ajánlatának a felbontástól számított 30 napi időtartam leteltéig kötelezettségben marad.

A tervek, költségelőirányzat, vállalati feltételek a városi mérnöki hivatalban a hivatalos órák alatt megtekinthetők, hol a kívánt felvilágosítások is megadatnak.

Debreczen, 1904 szeptember 29-én.

A városi tanács.

13,122.
1904. szám.

Árverési hirdetés.

A Debreczen sz. kir. város gazdasági törzsgulyájából kiselejtezett és számfeletti 9 darab tehén és üszőnek a folyó évi október hó 10-én tartandó országos baromvásárban nyilvános árverésen eladása rendeltetvén el, értesítetnek a venni szándékozók, hogy ezen árverés a jelzett napon délelőtt 9 órakor veszi kezdetét s az eladás tárgyát képező szarvasmarhák előzőleg a város epreskerti telepén megtekinthetők.

Kelt Debreczen sz. kir. város tanácsának 1904. évi szeptember hó 26-án tartott üléséből.

A városi tanács.

≡ Pongrácz Géza ≡

papír gyáriraktárában DEBRECZEN, „Bika“-

szálló mellett:

legdivatosabb dobozos levél-papírok, vízfestészeti virág- és tájkép minták, legújabb francia sportképek, dr. Schönfeld-féle olajfestékek és vásznak; angol, svéd és solingeni, zsebkések; helybeli és alkalmi képes levezőlapok egyedüli nagy választékban.

Alapított: 1845-ben.

Be ban bizonyítva, hogy

férfi-, fiu- és leányka ruhák

legalkalmasabban

NEUMANN M.

cs. és kir. udvari szállító cégnél szerethetők be.

Piacz-utca, a főpostával szemben.

Alapított: 1845-ben.

MIHALOVITS J.

...
 Ha gyermekével csukamájolajat akar szedetni, szerezz be részére a
Mihalovits-féle izetlen és szagtalan
* csukamájolajat, *
 melyet a gyermekek szívesen vesznek be, miután annak semmi kellemetlen íze, sem szaga nincsen.
 1 üveg ára 1 korona 20 fillér.
 Kapható:
MIHALOVITS J. a „Kigyó”-hoz
 az. gyógyszerárban Debreczen,
 Főter, a városházzal szemben.

...

URSUS A LEGTÖKÉLETESEBB BORSAJTÓ.

Az **URSUS** borsajtó következő előnyökkel bír: Vasgerenda és szabadalmazott nyomó fejszerkezet által a lehető legmagasabb nyomásérő, csekély embererő igénybevételével érhető el.
 Az **URSUS** borsajtó aljrésze fából van a vasgerendaszerkezetbe beillesztve, hogy a szőlőlé vasrészekkel nem érintkezik s így a bor megfeketedése nem fordulhat elő.
 Az **URSUS** borsajtóból a törköly egy darabban vehető ki. Az **URSUS** borsajtó szerkezete felülmúlhatatlan szolid és erős. Szőlődarálóka legjobb kivitelben.

Porcellán kályhák budweissi és honi gyártmányban. — Meidingi rendszerű és öntött vaskályhák és legjobb minőségű konyhák. Cserépkályhák átrakásánál a fűtőképesség tetemes emelésére és a lakás gyors felmelegítésére a feltűnést keltő új találmányu **multiplier** betétet felelősség mellett ajánlom. Fürdőkádak és vasbutorok nagy raktára.

Tóth Gyula,
 Debreczen. Piacz-u. 20., 27.

Az üzlet teljes felosztatása miatt hatóságilag engedélyezett

Végkiárulás!!

SZIFFT ALADÁR
 Piacz-utca 24. sz.

Schroll-féle chiffonok és vásznak, női és férfi fehérnemű és téli alsó ruhák, női ruhaszövetek és posztók, téli fej- és nagykendők, asztalneműek és ágyszerítők, batisztok, cartonok, zefírek, czérna pique és velour barchetek, selyem kendők, esernyők és fűzők, kesztyűk, harisnyák és kötények, bélések és rövidárúk stb.

Az összes raktáron levő áruk gyári áron alul végkiárúsítatnak.

Az áruraktár berendezéssel együtt eladó. — Az üzlet-helyiség kiadó.

SZIFFT ALADAR,
 Piacz-utca 24. szám.

Ruhafestő
 és vegyszeti tisztító intézet

HABÉCZY ANTAL
 DEBRECZEN,
 Széchenyi-utca 42-ik sz.
 Telefon 323.

Fehérnemű Gőzmosoda!!!

A gázkandallóval való fűtés

a legszébb, legbiztosabb, és legjobban szabályozható

nem füstöl, nem kormoz, nem szemetel, nem rontja a levegőt, disziti a lakást,

nem drágább a fa-tüzelésnél.

Berendezése megrendelhető a légszeszgyárnál.

1904-re.

1904-re.

Őszi és téli divatujdonságok legnagyobb választékban, legolcsóbban **Hajdu-és Biharmegye elismert legnagyobb**

női- és leány-felöltők, kalapok áruházában

RÓZSA LAJOS
 Debreczen, Kistemplom-bazár szerezhető be.